

PRZEDWOJENNY LWÓW I JEGO UCZENI.
SYLWETKI – DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA – OSIĄGNIĘCIA,
OGÓLNOPOLSKIE SEMINARIUM DYSKUSYJNE W KRAKOWIE

Dnia września 2015 roku w Śródmiejskim Ośrodku Kultury w Krakowie odbyło się Ogólnopolskie Seminarium Dyskusyjne PRZEDWOJENNY LWÓW I JEGO UCZENI. SYLWETKI – DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA – OSIĄGNIĘCIA, zorganizowane przez Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Śródmiejski Ośrodek Kultury oraz Kwartalnik „Cracovia-Leopolis”. Zebranych powitali Janusz Paluch, dyrektor Śródmiejskiego Ośrodka Kultury w Krakowie, Andrzej Chlipalski, redaktor naczelny „Cracovia Leopolis” oraz dr Sławomir Dorocki z Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Organizatorzy przypomnieli, że przedwojejnny Lwów był jednym z najbardziej liczących się polskich ośrodków akademickich, w którym funkcjonowały cztery znaczące uczelnie: Uniwersytet Jana Kazimierza, Politechnika Lwowska, Akademia Medycyny Weterynaryjnej oraz Akademia Handlu Zagranicznego. Na kulturalno-naukowe życie Lwowa niemały wpływ miał także Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Te instytucje często w istotny sposób wpłynęły na drogę naukową wielu prezentowanych podczas seminarium uczonych.

Seminarium otworzył referat wprowadzający dr hab. Katarzyny Dormus, prof. PAN (Instytut Historii Nauki PAN im. L. i A. Birkenmajerów) *Lwowskie środowisko historyków wychowania*. Następnie w sesji I. przedstawiono pięć referatów. Tematem wystąpienia dra hab. Pawła Polaka, prof. UPJP II (Katedra Filozofii Przyrody, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie) była *Lwowska filozofia w nauce przed II wojną światową (filozofia poza kręgiem uczniów K. Twardowskiego)*; dr hab. Anna Trojanowska, prof. PAN (Instytut Historii Nauki PAN im. L. i A. Birkenmajerów) wygłosiła referat – *Mieczysław Dunin Wąsowicz (1849–1913), chemik miejski we Lwowie*, a dr Agnieszka Rzepiela (Muzeum Farmacji Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie) przedstawiła działalność innego farmaceuty: *Prof. Henryk Ruebenbauer – od laboratorium chemicznego do rozważań o zawodzie aptekarza. Z kolei dr Sławomir Dorocki i mgr Paweł Brzegowy (Instytut Geografii, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie) omówili dokonania Antoniego Rehmana (1840–1917) – pierwszego geografa Lwowa. Natomiast O geograficznym dorobku Eugeniusza Romera opowiedział dr hab. Witold Wilczyński prof. UP (Instytut Geografii, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie);*

rozważania prelegenta wybiegły jednak poza ramy tego tematu i dotyczyły również kondycji polskiej geografii.

II sesję rozpoczęło wystąpienie prof. dr hab. n. farm. Moniki Waksmundzkiej-Hajnos (Zakład Chemii Nieorganicznej, Uniwersytet Medyczny w Lublinie), która wygłosiła referat: *Stefan Banach – fakty znane i nieznanne*; z kolei *Osiągnięcia uczonych z Wydziału Prawa Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie w okresie Międzywojennym* przedstawił dr hab. Adam Redzik (Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji, Uniwersytet Warszawski). Bohaterem wystąpienia dr Renaty Wiadernej-Kuśnierz (Instytut Historii i Politologii, Akademia Pomorska w Słupsku) był – *Profesor Leon hr. Piniński (1857–1938) – lwowski prawnik, polityk, historyk sztuki i kompozytor*; zaś dr hab. Krzysztof Królczyk (Instytut Historii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) przedstawił działalność – *Ludwika Ćwiklińskiego – profesora filologii klasycznej na Uniwersytecie Lwowskim*; a dr hab. Stefan Ciara, prof. UW (Instytut Historyczny, Uniwersytet Warszawski) poświęcił swój referat – *Dr Helenie Polaczkówniej (1881–1942) – kustosz Archiwum Bernardyńskiego we Lwowie, docent nauk pomocniczych historii*.

W sesji III. zaprezentowano kolejnych pięć referatów: dr hab. Barbara Gierszewska, prof. UJK (Instytut Filologii Polskiej, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) przedstawiła temat – *Marzenia o katedrze? O doktoratach i karierach naukowych absolwentek UJK we Lwowie*; Tomasz Kuba Kozłowski (Dom Spotkań z Historią w Warszawie) – *Lwowiak przyszywany. Profesor Leon Kozłowski jako kierownik katedry prehistorii Uniwersytetu Jana Kazimierza w latach 1921–1939*; dr Stanisław Dziejic (Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta Krakowa) – *Józef Bilczewski – z uniwersyteckiej katedry na stolicę arcybiskupią we Lwowie*; dr hab. Agnieszka Cieślíkowa, prof. IH PAN (Instytut Historii im. T. Manteuffla PAN w Warszawie) – *Szybowniowa kolebka – wokół Instytutu Techniki Szybownictwa we Lwowie 1932–1939*; mgr Weronika Drohobycka-Grzesiak, Instytut Historii Sztuki, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie – *Uczni-konstruktorzy Politechniki Lwowskiej*.

Po każdej sesji, a także na zakończenie seminarium, dyskutowano na temat dokonania i zawiłej nieraz drogi naukowej przedstawionych w referatach postaci. Zainteresowanie wzbudziły także ich poza zawodowe pasje i epizody z codziennego życia. Zauważono, że osiągnięcia przedwojennych lwowskich uczonych w wielu dziedzinach były wybitne i miały znaczenie dla rozwoju nauki w całym kraju, a także za granicą. Za jeden z głosów podsumowujących seminarium można uznać też stwierdzenie, że działalność i losy lwowskich uczonych wymagają dalszych badań i upowszechnienia, i nie należy z tym zwlekać, gdyż archiwa lwowskie nie zawsze zapewniają właściwe zabezpieczenie zbiorów.

Anna Trojanowska
Instytut Historii Nauki
im. L. i A. Birkenmajerów PAN, Warszawa